Tieksmäen, Metolan ja Hongiston kylien

KYLÄSUUNNITELMA 2004 - 2005

Tieksmäki-Metola kyläyhdistys ry, Kisko

Hongiston laaksoa Pyymäeltä katsottuna

Luhdantien, Tieksmäentien ja Ylikulmantien risteys Lampolan kohdalla

Ojarannan ahde Metolassa

Lainerannan kokoontumis- ja saunatupa syyskuussa 2004

Maanmittauslaitos, lupa nro 536/MYY/o4

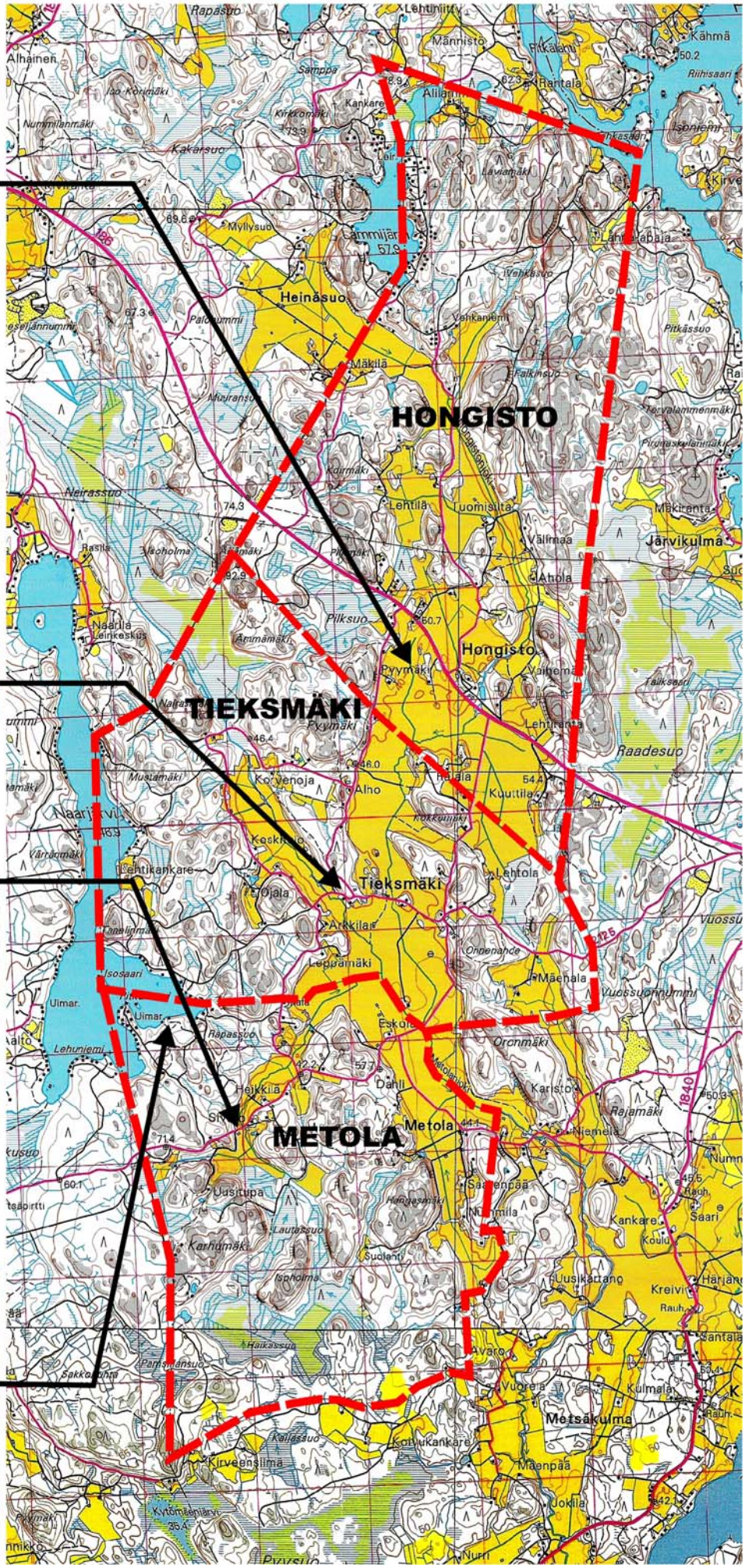

Kiskon kunnassa sijaitsevien
Tieksmäen, Metolan, ja Hongiston kylien
KYLÄSUUNNITELMA 2004 - 2005

Sisällys sivu

1. Johdanto

Suunnitelman tarve 4
Suunnitelman laadintavaiheet 4
Tekijät 5
Kiitokset 5
Lähteet 5

2. Kylien sijainti ja historiikki 6

3. Kylien nykytila 8

Väestö ja asuminen 8
Elinkeinot 9
Palvelut 9
Yhdyskuntatekniikka 9
Ympäristö 10
Yhdistys- ja yhteistoiminta 10

4. Kylämme vuonna 2010 11

5. Kehittämistavoitteet ja toimenpiteet 11

6. Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys 13

7. Yhteystiedot 14

Kansi: Näkymä Ylispakalta Heikkilän ja Lampolan suuntaan, kuva Matti Parviainen
Takakansi: Näkymä Lainerannan kokoontumis- ja saunatuvan laiturilta Naarjärvelle, kuva Matti Parviainen
Monistus: Karhuprint 2004

1. Johdanto

Suunnitelman tarve

2.11.2002 perustettu yhdistyksemme Tieksmäki-Metola kyläyhdistys ry, vuokrasi Kiskon kunnalta Lainerannan tontin 14.3.2003 saunan ja kokoontumistilan rakentamiseksi. Tätä kirjoitettaessa tulevassa mökissämme on jo katto päällä ja seinät ovat pystyssä. Koko mökkihanke toteutetaan talkootyönä. Se osoittaa kylissämme olevaa ihailtavaa talkoo- ja yhteishenkeä. Me kaikki voimme ihan lähitulevaisuudessa omin silmin nähdä mitä olemme yhteisin ponnistuksin saaneet aikaan. Voimme sanoa, että me teimme sen. Mutta mitä sen jälkeen? Kas siinäpä kysymys.

Yhdistyksessämme toimii jo nyt neljä tulevaan toimintaan valmistautuvaa työryhmää. Emäntäryhmä on toiminut alusta alkaen aktiivisesti talkoomuonitusten ja myyjäisleipomusten merkeissä. Liikuntaryhmä ja kulttuuriryhmä ovat jo ottaneet ensiaskeleensa. Retkiryhmä tulee varmasti toimimaan yhdessä Aijala-Kaukurin ja Kihakan kyläyhdistysten kanssa. Yhteistyöstä näiden yhdistysten kanssa on jo sovittu, ja yhteinen kaukoputki on ensimmäinen toteutunut hanke. Näiden ryhmien toiminta antaa tulevaisuudessa paljon mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Nyt laadittu kyläsuunnitelma on meidän kyläläisten yhteinen näkemys kylien kehittämisestä. Koska meillä on tarkoitus vuosittain päivittää suunnitelmaamme, me tietysti odotamme ja toivomme, että kaikki kyläläiset jatkossakin olisivat mukana omilla ideoillaan ja toimenpiteillään niitä toteuttamassa. Joku voi tietysti kummastella, että miksi moinen asiakirja on laadittu. Sen laatimisen myötä me varmistamme itsellemme valmiuden uusien, yhteisesti hyväksyttyjen hankesuunnitelmien toteuttamiseksi. Saadaksemme EU-rahaa kyläsuunnitelma vaaditaan rahoitushakemusten liitteeksi.

Me voimme yhdessä edelleen pohtia yhdistyksen asemaa taloudellisessa toiminnassa. Pitäydymmekö pelkästään tiedon ja palvelujen välittämisessä, uusien ideoiden alkusysäyksen antamisessa ja yrittämisen edellytysten luomisessa, vai voisimmeko toimia jossain tapauksessa uuden hankkeen toteuttajana? Nyt meneillään oleva mökkihanke on meille kuitenkin niin iso pala, että jokin aika menee hengen vetämiseen ja rauhassa tuumailuun.

Puheenjohtaja Hannu Leskinen

Suunnitelman laadintavaiheet

Tämä on ensimmäinen kyläsuunnitelma, joka on tehty Tieksmäen, Metolan ja Hongiston kylien alueelle. Kyläsuunnitelma on tehty avoimesti ja keskustellen. Toiminnasta on tiedotettu eri tavoin, tarkoituksena tavoittaa kaikki kyläläiset ja saada heidät ilmaisemaan toiveensa ja mielipiteensä.

Kyläsuunnittelutyö käynnistyi marraskuussa 2003, kun kyläyhdistyksen hallitus perusti kyläsuunnittelutyöryhmän ja kutsui sille vetäjän. Aikaa työlle annettiin vajaa vuosi. Työn tuli olla valmis 30.9.2004. Työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 12.12.2003 ja tämän jälkeen noin kerran kuukaudessa yhteensä 9 kertaa.

Perustiedot kylien asukasmääristä, palveluista ja elinkeinorakenteista saatiin Kiskon kunnalta. Kunnalta saatiin myös tiedot sen omista tavoitteista kylien kehittämiseksi.

Kyläläisten yksilöllisillä haastatteluilla oli suuri merkitys. Niitä tehtiin koko prosessin ajan aina sen mukaan, miten tietoa saatiin lisää tai sitä tarvittiin. Kyläläisten haastatteluista ja vapaista keskusteluista saatiin langanpäät nykytilan selvittämiselle.

Asukaskyselyllä selvitettiin vakituisten asukkaiden ja kesäasukkaiden mielipiteitä ja toiveita. Kysely tehtiin kahdessa osassa. Ensimmäinen suunnattiin vakituisille asukkaille. Kyselymateriaali vietiin kirjekuoressa kaikkien asukkaiden postilaatikoihin. Kyselyjä jaettiin 67 ja niitä palautettiin 29. Toinen kysely suunnattiin kesäasukkaille. Kesäasukkaiden osoitteita oli vaikeaa saada, niinpä päätettiin talkoilla jakaa kirjekuoret

jokaiseen kesämökkiin ja vapaa-ajan asuntoon kesäkuun aikana. Kesäasukkaille jaettiin 150 kyselyä ja niitä palautettiin 16.

Tulevaisuutta tutkailtiin kahdessa seminaarissa sen jälkeen kun oli saatu asukaskyselyistä kyläläisten vastaukset. Näissä tilaisuuksissa oli paikalla kyläyhdistyksen hallitus ja pienryhmien eli toimikuntien vetäjät. Kyläyhdistyksen ensimmäinen kyläilta oli toukokuussa 2004. Siinä kerrottiin asukaskyselyn tulokset ja pohdittiin ryhmissä tulevaisuutta.

Hallitus hyväksyi kyläsuunnitelman kokouksessaan 6.9.2004.

Kyläsuunnitelma julkaistaan 8.10.2004. Julkaisutilaisuuteen Lainerantaan on kutsuttu kunnan ja eri yhteisöjen edustajat ja tiedotusvälineet. Tilaisuus on avoin kaikille kylän asukkaille ja kesäasukkaille.

Kyläsuunnitelma jaetaan kylän jokaiseen talouteen lokakuun 2004 aikana ja kesäasukkaille vuoden 2004 loppuun mennessä.

Tekijät

Kyläsuunnittelutyöstä on vastannut Tieksmäki-Metola kyläyhdistyksen kyläsuunnittelutyöryhmä: Jaana Joutsen, Rauno Laitinen, Hannu Leskinen, Tanja Vasenius ja Esko Virtanen. Kyläsuunnittelutyötä on johtanut Irma Parviainen.

Valokuvat ja kartat on valmistanut Matti Parviainen.
Kyläsuunnitelman on taittanut Tanja Vasenius.

Kyläsuunnitelma on tehty osana “Tieksmäki Metola kyläyhteisö eläväksi” hanketta, jonka ovat rahoittaneet Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOTR), Valtio ja Kiskon kunta sekä kyläläiset talkootyöllä ja muilla keräyksillä.

Kiitämme:

Varsinais-Suomen kyläasiamies
Tauno Linkorantaa, jolta olemme saaneet tukea eri tilanteissa.

Kiskon kuntaa

Tatu Lahtelaa Kiikissuon Metsänhoitoyhdistyksestä

Haastateltavia: Juhani Joutsen, Rauno Laitinen, Markku Lehtinen, Antti Nummi, Vuokko Nurmi, Liisa Pellikka, Risto Salmi, Auno Santasaari, Antti Suurpää, Esko Virtanen

Lähdetietoja:

Anja Sarvas – Seija Väärä: Kiskon ja Suomusärven historia I, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1998
Mervi Kvist: Kiskon ja Suomusjärven historia II, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2000

Kuvien käyttö ilman lupaa on kielletty.

Ensimmäisen runkotolpan pystytys Lainerannan rakennustyömaalla, keväällä 2004

2. Kylien sijainti ja historiikki

Paljon on vettä virrannut pois kyliemme alueelta aikojen kuluessa maan noustessa. Mm. Metsälän talo Tieksmäen kylässä on nyt 47,5 metrin korkeudella meren pinnasta. Ammoin niin sokkeloiset merenlahdet ovat muuttuneet kapeiksi pohjois-eteläsuunnassa oleviksi järviksi, laajoiksi peltoaukeiksi ja mataliksi joenuomiksi. Osia Naarjärvestä, Lammijärvestä ja Hirsjärvestä on kyliemme alueella. Kylien mukaan nimensä saava joki virtailee hiljalleen peltojemme halki Kirkkojärveen ja sieltä edelleen mereen. Joen laaksoon muotoutuu maanviljelykseen perustuva kulttuurimaisemamme.

Tieksmäki, Metola ja Hongisto sijaitsevat Kiskon länsiosassa. Ne ovat tavallisia maalaiskyliä ja sellaisina ne ovat eläneet vuosisatoja. Mitään varsinaista kyläkeskusta ei alueellamme ole, vaan talot ovat hajallaan viljellyn jokilaakson molemmin puolin, varsinaissuomalaisten luonteenlaatuun sopivan välimatkan päässä toisistaan.

Naapurikunnat lännessä ovat Perniö ja Muurla. Idässä on Kiskon taajama, Toijan kylä, johon on matkaa noin kuusi kilometriä. Lähin kaupunki, Salo on 16 km päässä. Turkuun on matkaa 70, Helsinkiin 100 ja Tampereelle 170 kilometriä.

Kyliemme historia ulottuu esihistorialliselle ajalle n. 8000 vuoden päähän. Kivikautisia löytöjä on tehty varsin paljon Leppämäen, Arkkilan ja Pyymäen alueelta. Tarkkasilmäinen katselija voi maisemasta lukea hyvinkin pitkälle ulottuvat menneisyyden tarinat. Voi nähdä Leppämäen ja Arkkilan kohdalla meren rannassa kivikirvestä hiovan esi-isämme. Vaikka hänkin suunnitteli tulevaisuutta, kuten ihmiselle kuuluu, niin varmasti hän ei voinut kuvitellakaan nykyajan kymmensiipistä kyntöauraa supertraktorin perässä, ei hehtaariäkeitä, viljaa ahnaasti sisäänsä keräävästä jättipuimurista puhumattakaan. Siinä missä ammoin lainehti meri on nyt Suomen viljaaitta ja veden sijaan siinä lainehtii nyt leipävilja. Väestö on vuosisatojen ajan kiinnitetty maaseutuun erilaisin toimin. Mattilan tila (nykyään Hongiston kartano) ja Kylänpään tila ovat tarvinneet työvoimaa jo 1550-luvulta lähtien. Työllistäjiä olivat myös Eskolan, Heikkilän, Lampolan ja Tilkkalan tilat 1700-luvulta lähtien. Torppareiden vapautus ja sodan jälkeinen siirtolaisten asutus lisäsivät pienviljelijöiden määrää niin, että 1950-luvulla maa- ja metsätaloudesta toimeentulevien pienviljelijöiden määrä oli kaksinkertainen perinteisiin talonpoikiin verrattuna. Vuonna 1959 Kiskossa oli 705 maatilaa, joista 536 tilan pinta-ala oli alle 10 hehtaaria.

1950-luku oli kylissämme vilkasta aikaa. Lapsia oli paljon. Ruoan suhteen oltiin omavaraisia. Kyläläisten sanoin: “vain suola, sokeri ja kahvi ostettiin kaupasta ja kaikki muu tuotettiin tilalla tai hankittiin metsistä”. Taitavat ihmiset tuottivat kaiken tarvittavan tiloillaan. Kaupat olivat sekatavarakauppoja ja todellisia lähikauppoja. Metolan kauppa oli Eskolassa nykyisen kuivurin kohdalla. Hongistossa oli aikoinaan jopa kolme kauppaa. Hongiston sahan naapurissa olevan talon voi vieläkin tunnistaa entiseksi kaupaksi.

Kuva: Iltalypsylle menossa, Sivaro 1950-luvulla
Kuva Risto Salmi

1960-luvun alussa Hongiston Puutyöyhtymällä oli vilkasta toimintaa. Sahalla oli parhaimpina aikoina töissä jopa 15 miestä. Vieressä oli kylän viimeinen kauppa Toijan Kauppayhtiön sivumyymälä, sittemmin Nurmen Sekatavarakauppa, yleisesti “Hongiston kauppa”. Kaupasta sai mitä kyläläiset tarvitsivat: elintarvikkeita, rehuja, polttoainetta, rakennustarvikkeitakin ja tekstiilituotteita pienessä määrin. Asiakkailta ostettiin kananmunia, jotka myytiin edelleen Salon tukkuliikkeisiin. Leipää kauppaan tuli päivittäin linja-autolla salolaisesta leipomosta. Limonaadit ja pilsnerin toi kauppaan tehtaiden jakeluauto.

Hongiston kauppa lopetettiin vuoden 1968 lopussa. Kaupassa käynti väheni kun eri kaupparyhmittymien kauppa-autot ryhtyivät kiertelemään kylillä ja ne pysähtyivät talojen porteille ja pihoille. Samoihin aikoihin alkoi suuri maaltapako. Koneellistuva maatalous ei enää tarvinnut entiseen tapaan työvoimaa ja kaupunkien vetovoima houkutteli nuoria. Myös meidän kyliemme työikäinen väestö lähti taajamiin töihin. Koulut, kaupat ja posti jouduttiin lopettamaan.

1970-luvulla osa työn perässä muuttaneista palaili perheineen kotitiloilleen sukupolvenvaihdoksen myötä. Samalla kun he viljelivät pellot ja hoitivat metsät, he hoivasivat myös ikääntyneet vanhempansa. Pääasiallisen toimeentulonsa he hankkivat tilan ulkopuolelta palkkatuloina. Myös naisille löytyi töitä Salon tehtaista, kaupoista ja pankeista.

Järvet ja niiden uimapaikat ovat aina olleet kyläläisten kokoontumispaikkoja. Tieksmäkeläiset ja metolalaiset ovat käyneet uimassa Naarjärvellä. Naarjärvellä suosittuja paikkoja ovat olleet Mustakallio, “Kröömarkin krotti” ja Pyydyslato. Rannoilla on menneinä aikoina pesty pyykit, keinuttu ja seurusteltu. Uimakouluja pidettiin Nummenpään rannassa. Kandidaatti- ja maisteripromootiot järjestettiin Kiskonjoessa Aijalassa. Hongiston uimapaikka on perinteisesti ollut Lammijärven rannalla. Pieni kallioinen ranta-alue on nykyään kunnan ylläpitämä uimaranta.

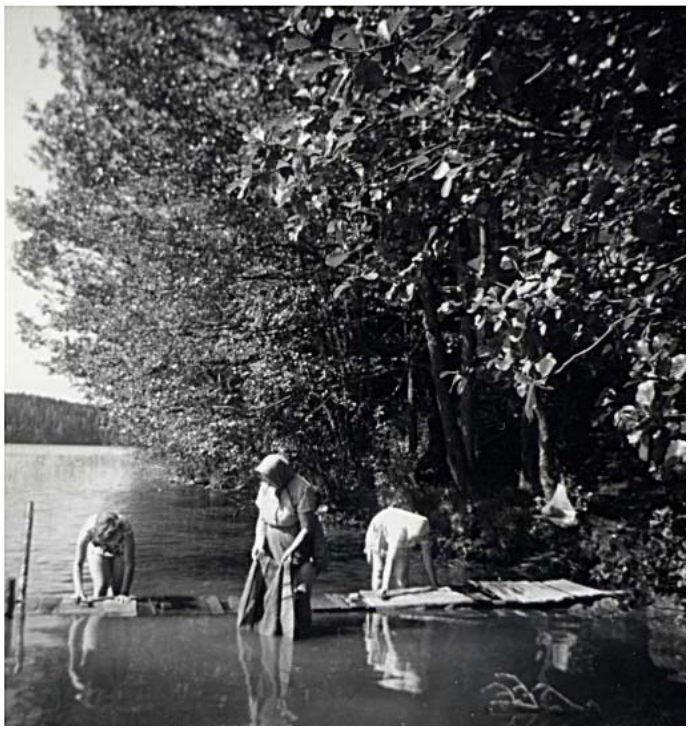

Kuvat oikealla:
Ylin: Toijan Kauppayhtiö 1950-luvulla, kauppias Hilja Vainio ja Markku Lehtinen, kuva Markku Lehtinen
Keskellä: Hongiston kylän viimeinen kauppa, Nurmen sekatavarakauppa 1960-luvulla
Alin: Naiset pyykillä “Kröömarkin krotilla” 1960- luvulla, kuva Vuokko Nurmi

3. Kylän nykytila

Väestö

Vuoden 2003 lopussa oli kylissämme vakituisia asukkaita 179. He asuivat 67 taloudessa.

Vakituiset asukkaat jakautuvat ikäryhmiin seuraavasti:

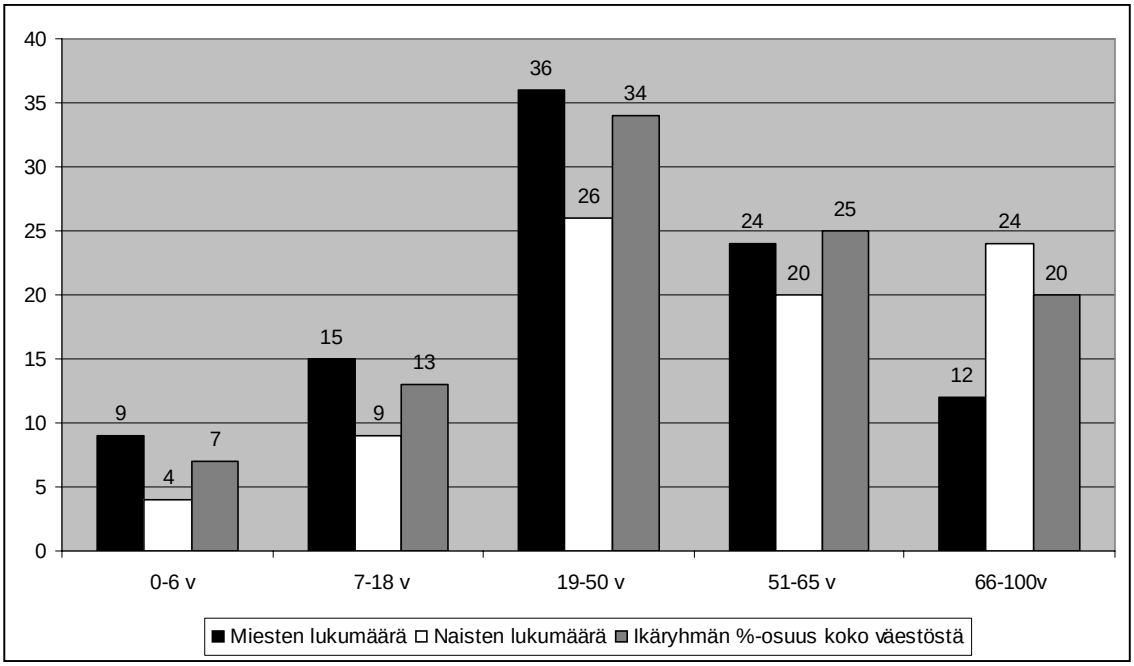

Kesäasuntoja oli 147 eli kaksinkertainen määrä vakituisiin talouksiin verrattuna.

Maataloudesta toimeentulevien määrä on koko ajan vähentynyt. Eläkeläisiä on paljon ja lisää eläkeläisiä tulee, kun 1940-luvulla syntyneet suuret ikäluokat jäävät pois työelämästä. Vielä ei kuitenkaan ole nähtävissä, miten eläkkeelle jäävät viihtyvät ja pystyvät asumaan kylillämme. Joitakin paluumuuttajia on ja muutama kesäasunto on muutettu vakituiseksi asunnoksi. Suuri osa entisistä kyläläisistä jää kylille kesäasukkaiksi.

Asuminen

Talot ovat kaukana toisistaan ja ne sijaitsevat edelleen kivikaudesta peräisin olevilla kauniilla asuinsijoilla, mäkien kumpareilla, metsien laidoilla tai peltojen ympäröiminä.

Uusia rakennuksia on hyvin vähän. Tyhjiä rakennuksia ei juuri ole. Nekin pientilat tai talot, jotka näyttävät tyhjiltä, ovat vapaa-ajan asuntoina.

Asukaskyselyssä tärkeimmäksi asiaksi osottautui uusien asukkaiden hankinta. Tulevaisuusseminaareissa saatiin sama tulos. Uusien asukkaiden ja varsinkin lapsiperheiden saamista kylään pidettiin tärkeimpänä tavoitteena pitkällä aikavälillä. Kyselyssä muutama vastaaja oli halukas myymään tonttimaata uusille asukkaille.

Asumisen turvallisuutta ja viihtyisyyttä arvostettiin kyselyssä. Kylän vakituisten asukkaiden ja kesäasukkaiden yhteishenkeä pidettiin hyvänä.

Muutama kesäasukas oli valmis harkitsemaan kylille muuttamista. Nuorilla päällimmäisenä oli kysymys siitä, löytyisikö läheltä töitä, ja eläkeläiset puolestaan pohtivat palveluiden toimivuutta.

Elinkeinot

Maa- ja metsätalous on edelleen monen asukkaan tulonlähde. Suurimmalla osalla kylien asukkaista on kuitenkin tuloja muualtakin kuin omalta maatilaltaan.

EU:n myötä tilakoot ovat kasvaneet ja tulevat lähivuosina vielä kasvamaan.
Vuonna 2004 Tieksmäen, Metolan ja Hongiston alueella on maataloustuottajia 21. Yksin maatilalta saatavien tulojen varassa on kuitenkin enää kuusi maataloustuottajaa. Viljanviljelyä ja kasvintuotantoa on kolmella tilalla, maitotiloja on kolme, nautakarjatiloja yksi ja lihotussikatiloja kolme. Mansikanviljelyä on parilla tilalla ja kananmunia tuotetaan yhdellä tilalla.

Metsiä on paljon ja niiden tuotto on tärkeä tulonlähde. Suurin osa metsistä on maatilametsänomistajien hallussa ja vain noin 30 % on muiden omistuksessa.

Kylissämme toimii mm. seuraavia yrityksiä: taksi- ja tilausliikenneyrityksiä, metsäkoneyritys, soraliike, parveke- ja terassilasitusliike ja kirjansitomo.

Palvelut

Syrjäkylän luonne tulee selkeimmin ilmi päivittäisten palvelujen saatavuudessa. Kylillämme ei ole yhtään kiinteää palvelupistettä. Päivähoito, koulut, kaupat, terveyskeskus, postipalvelut, kirjastot, seurakunnan palvelut, vanhusten palvelut, harrastusmahdollisuudet ja -paikat ovat kaikki Toijassa tai Salossa.

Kunta on järjestänyt koululaiskyydin ala-asteelle Toijaan ja yläasteelle Salon linja-autovuoroihin. Palvelulinja kiertää kyliä kerran viikossa. Se vie Toijaan ja tuo takaisin.

Yksityisyrittäjät hoitavat työmatkaliikennettä läänin tukemina Kiskon alueelta Saloon suurten työpaikkojen porteille.

Kysymyksiin kunnallisista palveluista suhtauduttiin asukaskyselyssä ristiriitaisesti. Toisaalta palveluja on, toisaalta ei. Kaikki palvelut ovat automatkanpäässä kunnan keskustassa tai Salossa.

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen puuttuminen kylältä sai yksiselitteisesti huonoimmat arvosanat. Kyläyhdistyksen toivottiin keskittyvän tälle alueelle. Toivottiin mm. kyläjuhlia, talkoita, retkiä, liikunta- ja peli-iltoja sekä luentoja ajankohtaisista aiheista.

Kylällä ei ole ollut yhteistä tilaa johon kokoontua sen jälkeen, kun Tieksmäen koulu lopettettiin vuonna 1965. Tähän asiaan saadaan tuntuva parannus kunhan Lainerannan kokoontumistila valmistuu vuoden 2005 aikana.

Kylissä on jo nyt jonkin verran yksityistä palveluntarjontaa, jota kesäasukkaat ja vakituiset asukkaat voivat käyttää. Toivottiin talonmiespalveluja, rakennuspalveluja, käsitöiden tekemistä sekä mahdollisuutta ostaa tuotteita suoraan tiloilta (munia, ternimaitoa, perunoita, mansikoita, polttopuuta ym.). Kyläyhdistykseltä toivottiin “välittäjän” roolia, jotta kysyntä ja tarjonta saataisiin kohtaamaan.

Kesäasukkaat olivat melko tyytyväisiä kunnan heille antamiin palveluihin. Kuitenkin monessa vastauksessa todettiin, että kesäasukkailla oli hyvin vähän jos ollenkaan tietoa kunnan heille suunnatuista palveluista. Kesäasukkaiden yleiset velvoitteet tiedettiin. Nuohoojan numero oli käytössä ja terveyspalveluita olivat jotkut tarvinneet.

Yhdyskuntatekniikka

Tieksmäen, Metolan ja Hongiston kylät ovat haja-asutusaluetta. Vain rannat ovat asemakaavoitettuja. Kylillämme ei ole kunnallista vesijohto- ja viemäriverkostoa vaan asukkaat ovat itse rakentaneet kaivonsa ja vesijohtonsa sekä huolehtineet jätevesistänsä. Kaapelitelevisiota ei ole.

Yhdyskuntatekniikkan kehittäminen nousi ylivoimaisesti tärkeimmäksi aihealueeksi kun kysyttiin asukkailta mihin kyläyhdistyksen tulisi kiinnittää huomiota kylän kehittämisessä. Erikseen mainittiin tiet ja niiden turvallisuus, valaistus, vesihuolto ja tietoliikenneyhteydet.

Ympäristö

Kyläläisille ja kesäasukkaille ympäristön kauneus ja viihtyisyys oli asukaskyselyn mukaan merkittäviä. Pihat ja pellot ovatkin hyvin hoidettuja. Teiden varsille on jätetty mukavasti puita ja pensaita. Tosin niityt puuttuvat ja perinteinen avara maisema on kasvamassa umpeen, koska karjaa ei enää laidunneta metsänreunoilla, joenuomilla eikä mäkimailla.

Naarjärven ja Lammijärven vedet ovat puhtaita. Toistaiseksi niissä ei ole ollut sinilevää. Kummassakin järvessä on vesiensuojeluyhdistykset ja asukkaat ovat kunnioittaneet vesiensuojeluohjeita.

Tulevaisuuspalavereissa todettiin, että ympäristö ja sen hyödyntäminen on kyläyhteisölle merkittävä voimavara sekä yritystoiminnan että vapaa-ajan retkeilyn kannalta. Ympäristöstä huolehtiminen onkin kyläyhdistyksen toiminnassa etusijalla. Asukaskyselyssä toivottiin myös ohjattuja retkiä lähiympäristöön.

Luontokohteita onkin paljon. Nairassuo, Pilksuo, Lautassuo, Haikassuo ovat suurimpia soitamme. Ketolankalliolla on hiidenkirnu “piruaskel”. Pyymäellä pirunpelto. Äijämäki, Ämmämäki, Nimetönmäki, Nairasmäki, Kokkomäki, Onnenahde, Mustamäki ja Karhumäki ovat korkeita ja kiipeämisen arvoisia mäkiä.

Turpeennostouoma Nairassuolla,
kuva Matti Parviainen

Turpeen kantajat,
kuva Vuokko Nurmi

Yhdistys- ja yhteistoiminta

Asukkaiden yhdistys- ja yhteistoiminnan juuret ovat olleet pääosin maataloudessa. Osuustoiminta ja yhteisomistus olivat 1900-luvun alun yhteistoiminnan muotoja.

Kiskon Läntinen Pienviljelijäinyhdistys r.y. perustettiin vuonna 1923 ja siihen kuuluivat kaikki pientilat. Yhdistys omisti mm. puimakoneen, “porilaisen” maamoottorin ja tontin, johon oli tarkoitus rakentaa kuivuri. Vuonna 1994 yhdistyksessä oli 21 jäsentä. Pienviljelijäyhdistys lakkautettiin vuonna 2002 ja varat siirrettiin Tieksmäki-Metola kyläyhdistykselle.

Vuonna 1923 perustettu Tieksmäen Sammalkuivikeosuuskunta r.l. on vielä olemassa. Osuuskunnassa on 18 jäsentä ja se omistaa 24 hehtaarin alueen Nairassuolla. Perustamiskirjan mukaan “Osuuskunnan tarkoituksena on hankkia jäsenilleen savea, multaa, soraa, hiekkaa ja turvepehkua.” Suosta nostettiin turvetta, jota käytettiin eläinten kuivikkeeksi. Viimeiset turpeet nostettiin 80-luvulla. Kauniilla suoalueella nuokkuvat, lahoamassa olevat ladot ja vetiset uomat ovat muistona menneistä ajoista.

Isännät ja emännät ovat mukana Kiskon Maamiesseuran toiminnassa. Koko Kiskon kunnan kattavassa Maamiesseurassa on tällä hetkellä jäseniä 90 ja Kiskon Maa- ja kotitalousnaisissa 30 jäsentä. Vielä 10 vuotta sitten jäseniä oli yhteensä 300.

Tänään yhdistyksillä ei ole Hongiston, Tieksmäen tai Metolan alueella yhtään omaa osastoa, vaan kaikki toiminta on keskittynyt Kiskon Toijaan tai Saloon.

Urheilua ja liikuntaa harrastetaan Kiskon Kiskojissa tai Kiskon Työväen Urheilijoissa.

Kunta ylläpitää vuosittain kuntokävelytapahtumaa, jonka suorituskirja on Tieksmäentien ja Pommitien risteyksessä. Talvella on kyläläisten toimesta tehty hiihtolatuja.

Kyläyhdistys on Naarjärven suojeluyhdistyksen ja Naarjärven kalastuskunnan jäsen.

Länsi-Kiskon Metsästäjillä on metsästysmajansa Metolan alueella.

4. Kylämme vuonna 2010

Millainen on kylämme kuuden vuoden kuluttua, vuonna 2010? Millaisen kylän haluamme? Uhkakuvia on tarjolla runsaasti. Väki vähenee ja vanhenee, talot tyhjenevät. Vain muutama vakituinen asukas sinnittelee yksin syrjäisellä kylällä.

Emme halua antaa periksi uhkakuville, vaan keskitymme myönteisiin tulevaisuudenkuviin. Ympärillämme on paljon asioita, joita arvostamme: turvallinen ja viihtyisä ympäristö, kaunis luonto ja sen rauha. Moni muukin voisi viihtyä täällä ja tehdä työtä täältä, jos myös me kyläläiset korjaamme nyt havaittuja puutteita. Syrjäkylä ei tarkoita, jos niin tahdomme, syrjäytynyttä kylää, vaan elävää, aktiivista kyläyhteisöä, jossa kaikkien asukkaiden on hyvä elää.

Riippuu myös meistä itsestämme millaista kulttuuri- ja vapaa-ajantarjontaa kylissämme on. Haluammeko aina lähteä etsimään toimintaa muualta ja haluammeko, että kyliemme kehittäminen on kokonaan muiden kuin kyläläisten itsensä toteuttamaa. Asukaskyselystä ilmenee, että monet haluavat ympärilleen elävää toimintaa, kuten retkiä kulttuuritilaisuuksiin, järjestettyjä liikuntatapahtumia, asiantuntijaluentoja eri aiheista ja keskusteluiltoja.

Vuonna 2010 olemme ylpeitä siitä, että kyläläisten yhteishenki on hyvä ja että tunnemme toisemme ja että osaamme toimia yhdessä. Olemme luoneet elinympäristön, jossa yhdessä toimimalla on syntynyt verkostoja, jossa vakituisten asukkaiden ja kesäasukkaiden on hyvä toimia. Toimimme hyvässä yhteistyössä Kiskon kunnan, muiden kylien ja meille tärkeiden sidosryhmien kanssa.

5. Kehittämistavoitteet ja toimenpiteet

Olemme asettaneet kehittämistavoitteet kyliemme elämän eri osa-alueille. Emme halua tässä vaiheessa tehdä tiukkoja rajauksia toimenpiteille, vaan pyrimme löytämään kyläyhteisöllemme sopivan rytmin ja mukavan tavan toimia.

1. Uusia asukkaita kylille
Vuonna 2010 kylillä asuu uusia asukkaita: lapsiperheitä, eläkeläisiä ja kesäasukkaita.
Tavoitteenamme on, että kyläläisten määrä kasvaa tai ainakin väheneminen pysähtyy.

Toimenpiteet
Työ asukkaiden hankkimiseksi aloitetaan heti ja se on jatkuvaa toimintaa.
Vuonna 2005 tutkitaan kylien mahdollisuudet tarjota tontteja.
Kyläyhdistys kartoittaa yhdessä maanomistajien kanssa, mistä löytyvät parhaat uudet tontit uusille asukkaille.

2. Yhteishengen ja yhteistoiminnan kehittäminen
Vuonna 2010 kyläläiset tekevät asioita yhdessä ja kylän henki on hyvä.
Yhteistyö naapurikylien kanssa toimii kaikilla eri osa-alueilla.
Yhteisiin tilaisuuksiin tulee enemmän väkeä ja kyläilyn määrä on lisääntynyt.

Toimenpiteet
Kylän yhteistyötä ja talkoohenkeä ylläpidetään tekemällä asioita enenevässä määrin yhdessä. Yhteistyö pääsi hyvään vauhtiin keväällä 2004 kun kokoontumis- ja saunatuvan talkootyöt lähtivät käyntiin. Rakennustyöt kestävät vuoden 2005 loppuun.

Kylän asukkaiden toiveet ja mielipiteet kartoitetaan määräajoin.

3. Luonnon ja ympäristön suojelu ja hyödyntäminen
Vuonna 2010 kylien maisemat ovat entistä kauniimpia ja hyvin hoidettuja. Luonnossa liikutaan luontoa kunnioittaen.

Toimenpiteet
Aluksi keskitytään tienvarsien perkaamiseen ja maiseman avartamiseen talkoovoimin. Työ vie 3-4 vuotta.

Vuoden 2005 aikana kyläyhdistys selvittää mitä mahdollisuutta on hoitaa maisemaa laiduntamalla eläimiä. Työ tehdään yhdessä asiantuntijoiden ja maanomistajien kanssa ja työstä laaditaan kustannusselvitys.

Maisemat valokuvataan ennen ja jälkeen toimenpiteiden.

Kyläyhdistys selvittelee yhdessä maanomistajien kanssa mitä edellytyksiä kylillä on rakentaa pysyvä luontopolku retkeilijöille.

4. Yritystoiminnan edistäminen ja uusien työpaikkojen saaminen kyläläisille
Vuonna 2010 kylillä on enemmän yrittäjiä ja työpaikkoja kuin nyt

Toimenpiteet
Kyläyhdistys ottaa “välittäjän” roolin ja kohentaa omaa tietämystään yrittämisestä.
Kyläläisten tarjoamille palveluille oli vakituisten asukkaiden ja kesäasukkaiden joukossa selkeää tarvetta. Niiden kohtaamista kyläyhdistys ryhtyy selvittämään heti.
Vuonna 2005-2006 keskitytään saamaan kylille muutama uusi työpaikka.
Tutkitaan riittääkö kysyntää oman kylätalkkarin työllistämiseksi.
Tutkitaan yrittäjän saamista mahdolliseen “hiljaisuuden keskukseen”.
Palvelujen tarvetta ja tyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti kyselyillä.

5. Kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnan lisääminen
Vuonna 2010 kylillä on omaa, yhteistä vapaa-ajan toimintaa kokoontumis- ja saunatuvassa. Kylillä on yhteisiä retkeily- ja liikuntapaikkoja. Tapahtumiin osallistutaan joukolla.

Toimenpiteet
Kyläyhdistys kehittää toimintaa, jossa on tarjolla sekä huvia että hyötyä. Paljon yhteistä tekemistä tarjoaa nyt emäntätoimikunnan harteilla oleva yhdistyksen varainhankinta: muonitus- ja myyjäistoiminta. Leipomiset, käsityöt ja jopa vastat ja luudat syntyvät kyläläisten taitavissa käsissä.

Vuoden 2005 aikana ryhdytään selvittämään miten hoidetaan Lainerannan saunailtojen valvonta, siistiminen ja mahdollinen virvokemyynti sekä tilan vuokraamiseen liittyvät järjestelyt.

Luontopolkuretkeläiset nousemassa Äijämäelle heinäkuussa 2004
kuva Matti Parviainen

Kuva ylh. Pilkkikilpailut Lainerannassa huhtikuussa 2004
kuva Matti Parviainen
Kuva oik. Letunpaistoa juhannusjuhlilla 2004
kuva Matti Parviainen

Liikuntatoimikunta järjestää kaiken ikäisille kyläläisille liikuntatilaisuuksia. Retkitoimikunta vastaa kulttuuriretkien, teatteri- ja konserttimatkojen järjestämisestä.

Asukaskyselyn toiveita toteutettiin jo heinäkuussa, kun liikuntaryhmä järjesti ensimmäisen luontopolkuretken Äijämäelle. Perillä syötiin eväitä ja kilpailtiin luonnontiedoissa.

Kylän kulttuuria pohdittiin laajasti ensimmäisen kerran keväällä 2004. Kesän päätteeksi toteutettiin kulttuurihenkinen Lainerannan Elotulet -tapahtuma.

Laajempi kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta alkaa vuonna 2006 ja vuosina 2008-2009 ohjelma on valmis.

6. Yhdyskuntatekniikan kehittäminen
Vuoteen 2010 mennessä kyläyhdistys pyrkii selvittelemään, mitä asioita tulee kehittää, jotta yhdyskuntatekniikan osa-alueet teiden kunto, vesihuolto, jätevedet, sähkö, valaistus, puhelin- ja tietoliikenneyhteydet täyttävät nykyajan vaatimukset ja houkuttelevat uusiakin muuttajia kylillemme.

Toimenpiteet
Yhdyskuntateknikkaa pyritään parantamaan yhteistyössä kunnan ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Kyläyhdistys voi tehdä aloitteita esim. kevyen liikenteen väylästä tai valoista.

6. Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys

Kyläsuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain Tieksmäki-Metola kyläyhdistyksen vuosikokouksessa, joka pidetään tammi- ja toukokuun välisenä aikana.

Kyläyhdistyksessä kyläsuunnitelman seuranta ja päivittäminen on kyläsuunnitelmasihteerin tehtävänä. Hän tekee muutosesitykset hallitukselle ja kyläsuunnitelmaan sitä mukaa, kun tarve vaatii.

Kyläyhdistys ohjaa muutosesitykset eri työryhmille ja alatoimikunnille, jotka huolehtivat toimenpiteiden toteuttamisesta. Kyläsuunnitelmasihteeri kerää toimenpiteiden tilannetiedot työryhmiltä ja vastuuhenkilöiltä.

Päivitetty kyläsuunnitelma tai sen tiivistelmä jaetaan vuosittain joka talouteen vuosikokouksen jälkeen. Kiskon kunnan kyläyhteyshenkilöille toimitetaan vuosittain päivitetty kyläsuunnitelma vuosikokouksen jälkeen.

Kyläsuunnitelma päivitetään ensimmäisen kerran vuosikokouksessa 2006.

7. Yhteystiedot

Tieksmäki-Metola kyläyhdistys ry
os: Mustojantie 59, 25460 Kisko

Puheenjohtaja Hannu Leskinen, 02-739 4733, 050-5449937,
hannuleskinen@luukku.com

Sihteeri Jaana Joutsen, 02-739 4720, 040-718 3799,
jaana.joutsen@reppu.net /jaana.joutsen@nokia.com

Emäntätoimikunta, Tarja Leskinen 02-7394733, 0400-465729
Liikuntatoimikunta, Pirjo Lehtinen, 02-7394759, 040-8251419
Retkitoimikunta, Tuula Leino, 02-7394785, 050-5293626

Kulttuurivastaava, Irma Parviainen, 040-8356238, irma.parviainen@danpat.fi

Pankkitili, Kiskon Osuuspankki, tili 515209-212650

Kiskon kunnan internetsivu: www.kisko.fi/yhteisöt

Kyläyhdistyksen kotisivu internetissä pyritään avaamaan vuoden 2004 loppuun mennessä.

Ilmoitustauluja on seuraavissa paikoissa:
Lainerannassa pukukopin seinässä
Lammijärventien varrella yhteisellä postilaatikkopaikalla
Pommitien alussa Hongistossa
Pommitien ja Tieksmäentien risteyksessä
Tieksmäentien ja Ylikulmantien risteyksessä
Pitkäniementien ja Ylikulmantien risteyksessä
Mustamäentien alussa

Palautetta tähän suunnitelmaan tai kyläyhdistyksen toimintaan voi antaa myös kirjallisesti. Kyläyhdistyksellä on omat postilaatikkonsa Lehtilän tien alussa Hongistossa ja Lampolan talousrakennuksen seinässä Tieksmäentiellä.

Kuvia Tieksmäki-Metola kyläyhdistyksen sauna- ja kokoontumistilan rakennustalkoista

Kuvat Matti Parviainen